

Utazásokra invitált a rádió minapi műsorösszeállítása, az utóbbi időben egyre ritkábban, de egyre igényesebb anyaggal jelentkező *Pódium*. *Eörsi István* azonban, a kitűnő „alkalmi” műsorvezető-riporter, nem térbeli utazásokra kalauzolt minket, még csak nem is az időben történő csavargások részesei voltunk, noha képzelt interjújában Odüsszeuszról Don Juanig sokakat megidézett az irodalomtörténet nagy kalandozóinak közül. Szellemi kirándulások voltak ezek, és a *képelet tájaira* vezettek el, arra keresve választ, milyen birodalmat járhat be a szó és a gondolat, ha nem szabunk neki mesterséges határokat. Kitűnő kalauza volt ezeknek a kirándulásoknak a maga ironikus és csapongó asszociációival *Eörsi*: kommentárjai néha

több figyelmet érdemelték, mint a műsor irodalmi feldolgozásai.

Ezek között számunkra az az egy tűnt különösen izgalmasnak, amelyet (idegen ötleit, pontosabban egy tanulmányt adta indítást alapján) *Püthagorász* címen *Gáli József* írt. Ez a szimbolikus játék egy alighanem legendái *alak*, de valóságosan is létezett *szekta* (a püthagoreánusok) történetéhez vezet el, históriájukban akarva tetten érni az emberiség gondolkozástörténetének egy rendszeresen visszatérő kiskiklását. Azt a filozófiai botlásponthoz igyekszik megragadni a szerző, amelyen egy pozitív és haladó gondolatból valamiféle szemleli disszonancia révén, vagy a megváltozott történelmi körülmények következtében, téveszmerendszer válik; amelyen tehát egy rokonszenves gondolatból dogma lesz: csodából család.

mint a többi estén, Ferencsik ez alkalommal is a klasszikus mértéktartás jegyében tolmácsolta a műveket, kihozva a gondolati-tartalmi összetevőket éppúgy, mint a zenei építményt. Igen jelentős állomás volt ez a sorozat zenei életünkben és Ferencsik egyéni pályafutásában egyaránt. A közönség ugyan az elmúlt évtizedekben több ízben is végighallgathatta a kilenc szimfónia sorozatát, de ilyen plasztikus, magával ragadó és érett tolmácsolásban a felszabadulás óta még soha. Kiváló főzeneigazgatónk pedig — mint a sorozat különböző estéiről írt beszámolóinkban már említettük — most jutott el Beethoven-koncepciója teljes érettségéhez, sok évtizedes Beethoven-interpretátori tevékenysége most hozta meg legszebb gyümölcsseit. Felejthetetlen marad a II., VI., vagy a VIII. szimfónia tolmácsolása, és csak hálások lehetünk az egész ciklusért. Mint ahogy a IX. szimfónia utolsó akkordjai után a közönség tomboló tapsvihara is kifejezte a sorozat hallgatóságának köszönetét.

MOSONYI MIHALY emlékét idézte, halálának századik évfordulóján, az a kamarakonzert, amely a múlt század neves komponistájának néhány reprezentáns művét tárta a fájdalmasan kis létszámú közönség elé a főiskola kistermében. Mosonyi zenetörténetírásunk Lisztrel és Erkelrel együtt szokta emlegetni, mint a múlt századi magyar muzsika vezéralakját. Ha ez az egymás mellé állítás nem is állja meg a helyét teljesen, Mosonyiban tiszteljük a magyar kamarazene nagy kultúrájú első művelőinek egyikét, azt a muzsikust, aki műveiben és egész tevékenységében azon volt, hogy a magyar zenei élet igazán zenei létté és igazán magyarrá váljék.

Csajbók Terézia, *Kurtág Márta* és a *Mauthner Annával* és *Szilvássy Lászlóval* bővült *Tátrai-vonósnégyes* Mosonyi dalait, néhány zongoradarabját és a Beethoven hatása alatt írt c-moll vonóshatost játszotta igen szépen, stílusosan, artisztikusan.

Várnai Péter

A püthagoreánusok számelmélete, amelyre gondolkodásrendszerük és világmagyarázatuk épül, a maga idejében igen sok pozitív, sőt, forradalmi elemet tartalmazott. Némely gondolkodójukat — és a játék fikciója szerint maga Püthagorász is ilyen — a számszerű összefüggések és az ezekre épített törvényszerűségek egy idő után túlságosan elbűvölték, s a társadalomra is érvényesíteni akarták azokat, nem számolva az adott viszonyokkal, és nem számolva az emberek tényleges igényeivel, akiknek érdekében a számösszefüggésekben rejlő harmóniát kutatni kezdték. „Ha felbillen az egyensúly, nem a számokban van a hiba, hanem abban, aki a műveleteket végzi” — mondja dölyfösen Püthagorász, s e mondatban az író tetten érni véli a pillanatot, amelyben a helyes elméletből merev dogma válik, a prófétából pedig zsarnok.

Célunk — társadalmi méretekben is — a helyes számításból következő harmónia: s ha ez a harmónia felborul, mindig előbb a számításban kell keresnünk a hibát, nem pedig az emberekben — valami efféle sugall a hangjáték, amely *Vadász Gyula* kitűnő rendezésében és az intellektuális színész legszebb erényeit felmutató *Gábor Miklóssal* a főszerepben, az elmúlt hetek egyik leginkább gondolatébresztő rádiós élménye volt.

Lukácsy András

HÉTFŐN IS MEGJELENIK

a

Magyar Hírlap